

**İÇTİHADİ BİRLEŞTİRME KARARINA DAYANILARAK KESİN HÜKÜM
TEŞKİL ETMİŞ KARARLAR HAKKINDA KARAR DÜZELTME YOLUNA
BAŞVURULAMAYACAĞI HAKKINDAKİ YİBK KARARI**

YARGITAY

İÇTİHADİ BİRLEŞTİRME GENEL KURULU

Esas Numarası: 1948/4

Karar Numarası: 1949/11

Karar Tarihi: 15.06.1949

KESİN HÜKÜM

KARAR DÜZELTME

Yargıtay kararlarına karşı cezada tashihi karar usulü lâyiha ve tebliğnamede dermeyan olunan hususlara hasredilmişken muahharan tevsi edilerek bunlar haricinde esas hükme müessir olan noksan ve hataların Yargıtay ilâmında meskût bırakıldığı bütün hallere teşmil edilerek Ceza Muhakameleri Usulü Kanununun 322 nci maddesi bu dairede tesbit kılınmıştır. Yargıtay Hususi Daireleri Usul Kanunumuzun 320 nci maddesi gereğince tetkiklerini temyiz istida ve lâyihasında ve tebliğnamede irat olunan hususlara hasretmiyerek hükme tesiri olacak derecede kanuna muhalefet edilmiş olduğunu görürse talep haricinde kalan hususlara da teşmil edebilmek yetkisini haiz olduğu gibi 322 nci maddenin aldığı son şekle göre Başsavcılık da tashih talebini temyiz lâyihasında ve tebliğnamede evvelce dermeyan edilmemiş olmakla beraber zatı hükme müessir mahiyette olan noksan ve hatalara da istinadettirebilir. Bu suretle normal kanun yolu ile yapılan tetkikat ile olağanüstü kanun yolu ile yapılacak tetkikat bu bakımdan mütevazın bir hale getirilmiştir. Ancak; Usul Kanunumuzun 322 nci maddesinde karar tashihi usulü temyizen nazara alınmıyarak meskût bırakılan hususlarda cari olduğu tasrih edilmek suretiyle esaslı bir kayıt altına alınmıştır. Bu esaslı kayıt dolayısıyla karar tashihi usulünün mahiyeti bir içtihat mahsulü olarak verilen kararlardan rücu müsait bulunmadığına ve bu olağanüstü yolun aynı zamanda mahdut bir yol olduğuna şüphe edilemez.

Temyiz kararından meskût bırakılmayıp bilâkis bahis ve münakaşa mevzuu ittihaz edilerek mucip sebepleriyle halledilmiş olan hususlara karşı Başsavcılığın ancak Ceza Genel Kuruluna itiraz edebileceği ve bu hususlar hakkında tashih yolunun mesdut bulunduğu kanun metninde hiçbir tereddüt ve iltibasa mahal vermeyecek şekilde açıklanmıştır. Yargıtay dairesinin muayyen bir mesele hakkındaki görüşünden tashih yolu ile rücu etmesi istenebileceği mantıkan da kabul edilemez. Kanun tatbikatında içtihat tesis ederek asliye mahkemelerine direktif veren bir mercie karşı değil asliye, hattâ sulh mahkemelerine karşı dâhi hüküm ve kararlarından rücu edilmesi istenemez. Böyle bir kanun yolu mevcut değildir. İşlenmiş olan hatalar ancak yüksek mercilere müracaat edilmek suretiyle kabili ıslahtırlar. Kaldı ki, yukarda izah olunduğu üzere temyiz mahkemesinin hükmü tasdik etmesiyle kazıyyei muhakemenin teşekkül etmesi bütün memleketler mevzuatında ve daha önce kendi

mevzuatımızda bir prensip olarak cari iken temyiz kararlarına karşı bazı zaruretler dolayısıyla olağanüstü olarak itiraz yolu açılmıştır.

Bu izahlardan sonra tevhide içtihat kararına dayanılarak daha önce muhkem kazıye teşkil etmiş olan temyiz kararları hakkında tashih yoluna gidilip gidilemeyeceği hakkındaki asıl ihtilâf mevzuunu teşkil eden meseleye gelince: 1221 sayılı Temyiz Mahkemesi Teşkilâtına dair Kanunun sekizinci maddesinde tezat ve mübâyenet hakkında Yargıtay Genel Kurulunca ittihâz olunacak kararların Yargıtay Dairelerince mümasil işlerde mabihülmîtisal oldukları ve taraflara tesir etmeyecekleri tasrih olunmuştur.

Adalet Komisyonunun 19/2/1928 tarih ve 31 karar ve 1/23 esas numaralı mazbatasında aynen (ittihâz edilecek kararların mesaili mümasilede vacibülîmtisal olması kabul edilmiş ve bu suretle muamelâtı nâzın selâmeti cereyanı ve mahkemeler arasında ahenk ve insicam temin kılınmıştır. Bu madde ile Temyiz dairelerinin imtisale mecbur oldukları keyfiyet ancak şekli mahsusunda in'ikadeden Temyiz Heyeti Umumiyesinin berveçhi meşruh ittihâz edeceği kararlara hasredilerek devairin karar ve içtihatlarındaki hakkı takdirleri serbest bırakılmıştır. Sekizinci madde mucibince verilecek kararların mukaddema verilmiş olan ilâmat hükümlerine müessir olamaması tabii görüldüğünden keyfiyet maddede ayrıca tasrih olunmuştur) denilmektedir.

İçtihat vâkı olan tebeddülün evvelce müstakar olarak tatbik olunan içtihat dairesinde kesinleşmiş olan hükümlere sari olmadığını bizzat kanun vazıı maddeye koyduğu hüküm ile tesbit etmiştir. Zamanın ihtiyaçlarına ve şartlarına göre değişmeye mahkûm olan hukuk telâkkileriyle muvazi olarak kazai içtihatlarda da tebeddüller vâkı olur. Fakat bu içtihat tebeddülleri kaide olarak mukabillerine şâmil olamazlar. Bu husus bir hukuk prensibi olarak Temyiz Teşkilâtının tevsiine dair olan kanunun 8 inci maddesinde de açıklanmış bulunmaktadır. Kanuni tefsir kazai içtihatlardan tamamıyla ayrı mahiyettedir. Kanunun esasında haiz olduğu hükmü açıklamış olmak itibariyle Büyük Millet Meclisince tefsir yolu ile verilen kararların makabline şümulü olduğunda tereddüt edilemez.

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 322 nci maddesiyle Temyiz Teşkilâtının tevsiine dair olan kanunun 8 inci maddesinin birbirini destekliyen mütevazın hükümleri ihtiva ettikleri görülmektedir. Bu hükümler kanaat ve içtihat mahsulü olan kararlara karşı tashih yolunu kesin şekilde kapalı tutmaktadırlar. Kaldı ki, sonraki içtihadı göre eski içtihat dairesinde katılmış olan Yargıtay kararları hakkında tashih yoluna müracaat olunabileceğinin kabulü için bütün kararlara karşı istisnasız bir şekilde bu yola müracaat edilmesi mecburiyetini sağlayacak kanuni bir mesnede ihtiyaç olduğu da ayrıca düşünölmelidir.

Halbuki, 322 nci maddede Başsavcılığın alâkalıların müracaatını tetkik ederek vârit gördüğü takdirde tashih talebinde bulunacağı yazılıdır. C. Savcılıyla alâkalıların müracaatları sebkemiyen hallerde de Başsavcılık tashih yoluna müracaat edip etmemek hususunda mutlak takdir hakkına maliktir. Bundan başka 322 nci maddenin son fıkrasında tashihi karar talebi reddedilirse bir daha tashih talebinde bulunulamaz, denilmektedir. Bu sarahata göre tashih talebi kabul olunarak karar verildikten sonra tekrar tashih talebinde bulunulamıyacağı anlaşılmaktadır. Yargıtay içtihadı da bu merkezdedir. Binaenaleyh eski içtihat dairesinde katılmış olan bir karar hakkında her hangi bir kanuni hataya dayanılarak daha önce tashih talebinde bulunulmuş ise sonradan verilen tevhide içtihat kararına göre artık ikinci bir defa tashih talebinde bulunulmasına imkân kalmamaktadır.

Y argıtay'ca tetkik edilmeksizin katılmış bulunan hüküm ve kararlar hakkında ise

yazılı emir yoluna gidilebilmek için bu hükümle de kanuna muhalefet edilmiş olmak icabeder. Halbuki ittihaz edildiği zaman tatbik edilmekte olan müstakar içtihadı uygun bulunan bir hükümde kanuna muhalefetin mevcudiyeti iddia edilemez. Yazılı emir yolu kanunun nefine açılmış bir yoldur. Hükmü bozulan mahkemeye karşı yaptığı kanuni hatalardan dolayı bir nevi ihtarı tazammun eder. Mahkemenin yaptığı hata üzerine dikkat nazarını çekerek emsali hâdiselerde uyanık bulunmasını sağlamak maksadıyla açılmış bir yoldur. Ancak, dâvanın esasını halleden hükümlerde yazılı emir yolu ile sanık aleyhine kanuni bir hata irtikâp edildiği anlaşılınca artık hatası sabit olan bir hüküm aynıyle infazedilemeyeceği için Yargıtay vaziyete göre cezanın çektirilmemesini veya daha hafif bir cezanın tatbikını karar altına alır. Şu halde yazılı emir yolunun ihdasındaki asıl maksat ve düşünce de nazarı itibara alınacak olursa ittihaz edildiği zamanda mer'i olan müstakar içtihadı uygun bulunan hükümler hakkında Adalet Bakanlığının bu yola müracaat edemeyeceği hakikati bütün vuzuhu ile ortaya çıkar. Nitekim içtihat tebeddülü dolayısıyla eski içtihatlarla uygun olarak verilen hükümler hakkında şimdiye kadar Adalet Bakanlığının bir prensip olarak yazılı emir yoluna asla müracaat etmediği de bir vâkıdır. Binaenaleyh eski içtihat dairesinde kesinleşmiş kararlar hakkında umumi ve istisnasız bir şekilde müracaat edilebilecek bir kanun yolunun mevcut olmaması da içtihatlarda vuku bulan tebeddüllerin makabline şümulü olamayacağı hakkındaki hukuk prensibini ayrıca teyit etmektedir.

Yukarda beyan olunan uyuşmazlık mevzuu üzerinde yapılan etraflı incelemeler ve esaslı tartışmalar sonunda : Tevhidi İctihat Kararlarına dayanılarak daha önce müstakar bir surette tatbik olunan içtihatlar dairesinde muhkem kaziye teşkil etmiş olan kararlar hakkında karar tashihi yoluna gidilemeyeceğine ilk toplantıda 15/6/1949 tarihinde üçte ikiyi aşan oy çokluğu ile karar verildi.